

بررسی جریان‌های تکفیری و زمینه‌های فکری گسترش آن

شادی صمدی

دانشجوی مرکز علوم اسلامی امام شافعی سنندج، کردستان، ایران

چکیده

در برهه‌ی کنونی، نظام سرمایه‌داری غرب با هدف قرار دادن پایه‌های اسلام بیش از پیش در تلاش است تا سیادت خود را در جامعه جهانی تثبیت نماید یکی از راه‌های رسیدن به چنین طرح و نقشه‌ای ایجاد تفرقه، اختلاف و دشمنی میان مسلمانان است بدین جهت وحدت امت اسلامی که مایه قدرت و شوکت آنان و همچون خاری در چشم مستکبران جهان است بدون مانع نخواهد بود و واکنش سخت بدخواهان اسلام را با برنامه ریزی دقیق و طولانی به همراه خواهد داشت، هرچند که نمی‌توان در تحقیق این اندیشه شوم نقش برخی عوامل موجود در درون جامعه اسلامی را نادیده گرفت که دانسته یا نادانسته با آنان هم‌نوا شده‌اند. شناخت این موانع و تلاش در جهت رفع آنها از سوی عالمان و اندیشمندان مسلمان، امری بایسته و قطعی است که بی‌توجهی به آن، خسارت عظیمی بر پیکره امت اسلامی وارد خواهد ساخت. منشأ پیدایش جریان تکفیری و عواملی که موجب رشد آن شده‌اند نیازمند کاوش و بررسی دقیق است؛ در واقع این جریان دارای دو دوره پیدایش و گسترش است؛ هر چند در پیدایش آن تفکرات افرادی چون احمد بن حنبل تا ابن قیم جوزیه نقش داشته‌اند اما مهمترین عامل و مقطع اوجگیری آن را باید زمانی دانست که غرب به سرمداری بریتانیا این جریان را ابزار مناسبی برای تأمین منافع خود یافت و در نتیجه با ایجاد اتحاد بین آنها و نهاد قدرت، نه تنها تکفیر را از موضع ضعف خارج کرد بلکه زمینه توسعه آن را در جنوب غرب آسیا فراهم ساخت. البته وجود زمینه‌های اقتصادی، جغرافیایی، سیاسی-اجتماعی، ثروتهای نفتی، عالمان بی پروا و جاهلان مقدس مآب، سرعت و دایره گسترش تکفیر را افزایش داد و در گام بعد توجه غرب را برای استفاده از آنها برای ایجاد تنش و اختلافات مذهبی به خود معطوف ساخت. مقاله حاضر به روش توصیفی-تحلیلی عارضه تکفیر را مورد کالبد شکافی قرار داده است.

واژه‌های کلیدی: سلف، جریانهای تکفیری، غرب، وحدت امت اسلامی، زمینه‌های فکری

مطالعات تاریخ و تمدن ایران و اسلام

دوره ۵، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۹، صفحات ۷۴-۸۵